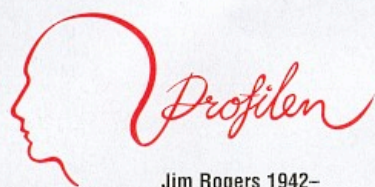


Ett helhetstänkande med ett långsiktigt placerarperspektiv. Det är nyckelorden för Jim Rogers, en färgklick i den långa raden av börsprofiler som Aktiespararen porträtterar i den pågående artikelserien.

Börsprofilen Jim Rogers:

”Allt möjligt kan inträffa med aktier”



Jim Rogers 1942-

Han pratade om Kina och råvaror redan i mitten av 1990-talet. Han var så övertygad om den kommande starka råvarukonjunkturen att han skapade ett eget råvaruindex på New York-börsen och skrev en bok med titeln *Hot Commodities*. Han har slagit index i 40 år och är med i Guinness rekordbok för att ha kört jorden runt på motorcykel.

Det handlar om Jim Rogers, investerare och äventyrare och George Soros ursprungliga samarbetspartner i Quantumfonden. Grundplåten till Rogers förmögenhet var ett startkapital på 600 USA-dollar, som han började investera 1968 när han kom till New York. Han drog sig tillbaka tolv år senare, endast 37 år gammal men ekonomiskt oberoende. Sedan dess har han arbetat som självständig investerare med stor framgång. Hans investeringsstil präglas av ett helhetstänkande med ett långsiktigt perspektiv – och han investerar i allt.

Jim (James) Rogers föddes den 19 oktober 1942 i Demopolis, Alabama, i USA. Han var äldst av fem bröder. Pappan arbetade som fabrikschef och var van vid hårt arbete, något som Jim anammade tidigt. Orten där Jim växte upp var så liten att fa-

miljens telefonnummer bara hade en siffra. Den som växer upp i en sådan ort vill antingen stanna där resten av livet eller se hela världen. Som femåring tjänade Jim pengar på att sälja jordnötter och plocka tomflaskor efter basebollmatcher. Han sparade pengarna och drömde om att resa jorden runt.

Efter gymnasiet fick han ett stipendium till Yaleuniversitetet, där han tog examen 1964. Ett sommarjobb på mäklarhuset Dominick & Dominick i New York gjorde att han blev fascinerad av investeringar. Han fick ett nytt stipendium, denna gång till Oxford, och började på Balliol College för att studera politik, filosofi och ekonomi. Det mesta av studiemedlet investerade han – och så hamnade han i Guinness rekordbok för första gången som styrman för en kapproddbåt. Efter examen blev han inkallad till militärtjänst och gjorde två år i armén, där han hjälpte sina överordnade med deras investeringar.

År 1968 bestämde sig Jim Rogers för att åka till New York, och i fickan hade han 600 dollar. Efter några olika jobb hos investmentbanker hamnade han som junioranalytiker hos Arnold & Bleichroeder 1970, där han träffade en ung George Soros (se Aktiespararen nummer 2, 2005). Trots att Jim var lite bufflig och kantig kom de två bra överens. De jobbade bra ihop; Jim gjorde analyser och Soros handlade. 1973 hoppade de av och började på egen

hand med Quantumfonden och totalt 12 miljoner dollar i kapital. De skaffade ett kontor långt ifrån Wall Street – ”för att hålla finansbruset på avstånd”.

De kommande åren var omvälvande. En ny prissättningsmodell för optioner lanserades 1973 av Myron Scholes och Fischer Black. Nyhetsbyrån Reuters gjorde realtidsinformation tillgänglig, vilket gav en helt annan överblick än tidigare. 1980 kom minidatorn Dealing 2000, som möjliggjorde datoriserad handel. Den tekniska utvecklingen gick snabbt, och Soros och Rogers befann sig i mitten av händelseförloppet. Under 1970-talet steg deras fond med 4 000 procent, att jämföra med S&P 500-index som samtidigt steg med 50 procent.

Deras förundrade sekreterare tog emot den ena udda postförsändelsen efter den andra. Bland stora högar av årsredovisningar och kvartalsrapporter som stod staplade på golvet överallt på kontoret placerades nu också rapporter om jordbruks gödsel och kaffeodling, stadsplanering, idrott, teaterprogram och barnböcker. Rogers och Soros förklarade att de inte bara tittade på företagets resultat utan ville framför allt förstå vad som skedde i världen inom kultur, idrott, jordbruk, historia och politik. Vad som helst. De hade en väldigt bred syn på omvärlden och ville förstå vad som drev olika trender och hur det skulle kunna påverka företag

”Som femåring tjänade Jim pengar på att sälja jordnötter och plocka tomflaskor.”



i olika branscher. Allting hängde ihop, och inget skedde av en slump. Det gällde att se helheten för att förstå. Att läsa bokslut var bara toppen av isberget.

Hemma knakade dock Jim Rogers äktenskap. Jim arbetade ständigt, och pengarna var alltid investerade. Hans fru ville köpa en ny soffa. "Varför det?" sade Jim. "Låt mig ha pengarna investerade i stället så kan du köpa tio soffor om några år." De hade inga barn. Jim tyckte i hemlighet synd om alla som skaffade barn, eftersom de då inte kunde jobba så mycket. Hans fru lämnade honom.

Samtidigt började även Soros och Rogers att växa isär. Quantumfonden hade expanderat så mycket att arbetsbelastningen höll på att knäcka dem. Soros ville fortsätta att växa och anställa, men Rogers ville bara investera. Soros föreslog att Rogers skulle ta över efter honom, men Rogers tackade nej, och i maj 1980 gick de skilda vägar. Rogers lämnade Quantum med 14 miljoner dollar och fortsatte på egen hand.

Samtidigt som Jim Rogers förval-

tade sin egen portfölj undervisade han i ekonomi och finansiering vid Columbiauniversitetet i New York. Han började även planera för en gammal dröm om att se världen – men inte genom att flyga första klass från ett lyxhotell till ett annat. Nej, det var motorcykel som gällde!

Hans bekanta trodde att han hade blivit tokig. Men de som kände honom visste att det var en gammal dröm från uppväxtåren i Alabama. 1992 grenslade han och hans nya flickvän Tabitha varsin BMW. Resan gick över sex kontinenter under tre år, och Jim Rogers hamnade åter i Guinness rekordbok.

Finanskompisarna på Wall Street gapade, men Rogers var inte färdig. Under resan hade han gjort mängder med anteckningar, och tillbaka i New York satte han sig ned och skrev boken *Investment Biker*. I den berättar han om sina strapatser, om hur han hamnade i fängelse och fick muta tullen – men framför allt om alla investeringstillfällen han såg.

Under första året körde Jim och hans flickvän genom Botswana i Afrika, och Jim fick intrycket att

landet hade en stark utveckling. De skrev in sig på ett hotell, och Jim började samla kunskap på plats. Efter några dagar bestämde han sig för att investera i vartenda företag som fanns på Botswanabörsen. Hans investeringar har sedan dess flerdubblats i värde, och han fortsätter att återinvestera utdelningar och delta i alla nyintroduktioner.

Det här är typiskt för Jim Rogers. Valutor, obligationer, råvaror och fastigheter eller hela länder, det spelar ingen roll. En bra investering är en bra investering, oavsett om det är schweizerfranc eller en botswansk zinkgruva det handlar om. "Jag blankar lika gärna malaysisk palmolja som jag köper General Motors", berättar han. Och upptäcker han att han har rätt går han gärna in stort, en investeringsstil han delar med George Soros och Warren Buffett (se *Aktiespararen* nummer 10, 2004).

Jim Rogers är ingen skrivbordsanalytiker. Han reser, pratar med folk, går runt i affärer, gör företagsbesök, pratar med chefer, taxi- ➔

– Jag blankar lika gärna malaysisk palmolja som jag köper aktier i General Motors, säger Jim Rogers, en av världens mest lyckosamma investerare.

BILD: PRB

förare, butiksägare och bartendrar för att ta reda på vad som händer.

Utifrån Rogers investeringsstil skulle man kunna tro att det är teknisk analys som gäller. Men han är en utpräglad värdeinvestorare. "Det finns de som spekulerar med teknisk analys", berättar han. "De använder sig av matematiska modeller och teorier. Lycka till, säger jag. Årligt talat känner jag knappt någon som blivit rik på teknisk analys."

Hans investeringsstil präglas av förmågan att se helheten. Han är klarsynt, har båda fötterna på jorden samt massor av sunt förnuft. Och han är den förste att erkänna när det gått snett. Och han grips av panik ibland, precis som alla andra. Men hans egenskaper som investerare betalar sig i längden. Han fick en gång frågan hur mycket av hans investeringsbeslut som grundas på känsla eller intuition. "Inget", svarade han. "Alla mina beslut kommer från faktainsamling och analys."

Rogers investerar i allt som ser intressant ut men inte förrän han har skaffat sig kunskap. "Och jag vill inte köpa något som inte verkar väldigt billigt", säger han. "För om det skulle visa sig att jag har fel är fallhöjden begränsad." Detta synsätt delar han med Benjamin Graham (se Aktiespararen nummer 9, 2005), som kallade det för säkerhetsmarginal. Ju mer undervärderad en tillgång är, desto mindre är risken. "Framgångsrika investerare letar efter tillfällen att köpa värde billigt och sedan sitta på det under lång tid, oavsett marknad", säger Rogers.

I slutet av 1990-talet var det dags för en resa jorden runt igen. Kollegorna skakade på huvudet, karl'n var ju 57 år gammal. Men den 1 januari 1999 lämnade han och hans fru Manhattan i en knallgul hybridbil specialbyggd av Mercedes. Tre år senare hade de kört genom 116 länder och tillryggalagt 250 000 kilometer. Guinness rekordbok ringde på nytt, och alla anteckningar resulterade i en ny bok, *Adventure Capitalist*, i vilken han berättar med stor entusiasm om sin resa och vilka investeringsmöjligheter han upptäckte.

Jim Rogers letar efter de långa trenderna. Han är väldigt långsiktig, och när han väl har investerat låter han portföljen vara. Han är så bekväm med detta att han var fullinvesterad under båda sina tre år långa jorden runt-resor.

Det som har fångat hans uppmärksamhet i världen de senaste åren är Kinas utveckling och obalanserna på råvarumarknaderna. Redan i mitten av 1990-talet anade han vart det var på väg och började samla fakta. Arbetet resulterade i boken *Hot Commodities*, där han förklarar varför detta århundrade kommer att domineras av Kina och hur det kommer att påverka råvarumarknaderna de 20 närmaste åren. Det är bitvis fascinerande läsning, särskilt med tanke på den starka råvarukonjunktur vi har haft en tid.

Aktiemarknaden styrs alltför ofta av känslor som hopp, girighet, rädsla och panik, menar Rogers. Därför missar aktörerna ofta grundläggande saker som obalanser mellan utbud och efterfrågan. Och det är just detta som driver priset på råvaror. "Råvaror är inte som aktier", förklarar han. "Med aktier kan allt möjligt inträffa, det är så många saker som spelar in som kan vara omöjliga att förutse. Men om det till exempel finns för mycket koppar går priset ned, och om det finns för lite går priset upp."

Världen befinner sig just nu, enligt Rogers, mitt i en gigantisk obalans mellan utbud och efterfrågan på råvaror, och det som driver detta är den ekonomiska utvecklingen i Kina och delvis Indien. Ekonomin i landet med världens största befolkning är glödhet. Det är en kapitalistisk revolution som vi bara sett början av. Kineserna bygger vägar, hus, fabriker, flygplatser och hela städer. Och de konsumerar enorma mängder råvaror, en efterfrågan som driver upp priserna. Den enda råvaran som inte vaknat till liv ännu är kaffeböner, ty kineserna dricker fortfarande te.

2000-talet kommer att domineras av Kina, enligt Rogers. Det finns i dag 1,4 miljarder kineser, och allt fler kommer att vilja ha bilar, kylskåp, kläder och möbler. Och även om kineserna kommer att möta den inhemska efterfrågan till stor del själva genom att bygga ut sin industri behöver de råvaror. Kina är i dag världens största konsument av koppar, stål, järnmalm och sojaböner samt världens näst största konsument av olja. Kina importerar 80 procent av all sin koppar och 100 procent av all sitt aluminium. I stället för att kalla det utbud och efterfrågan kallar Rogers det för utbud och Kina.

Men varför ökar då inte utbudet

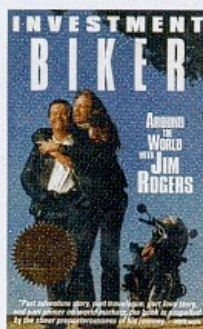
för att möta efterfrågan? Rogers förklarar det med trögheten på utbudssidan. Det tar tid att få fram nya råvaror till marknaden – ofta många år. Det tar tid att hitta råvaran, odla eller producera den och transportera den. Olja är ett typexempel. Olja upptäcktes i Nordsjön 1969, men denna olja var inte på marknaden förrän 1977. Ett kaffeträd tar tre till fem år innan det ger avkastning, likadant för en bomullsbuske. För att inte tala om vilken tid det tar att öppna en ny gruva. Det är därför råvarutrender varar så länge.

"Teknikutveckling i all ära", säger Rogers. "Datorer och industrirobotar kan göra fantastiska saker i dag. Men de kan inte hitta olja eller koppar där det inte finns någon."

Han redogör för omfattande statistik i *Hot Commodities* och visar hur råvaror är negativt korrelerade med aktiebörsen och positivt korrelerade med inflation. När börsen går ned stiger råvarupriserna. På samma sätt har vi haft inflation under långa perioder samtidigt som råvarupriserna stigit. Historien visar att under 1900-talet har den genomsnittliga cykeln för både upp- och nedgång varit 15 till 23 år, med ett genomsnitt på 17–18 år. Om den nuvarande råvarukonjunkturen inleddes 1998 skulle den alltså vara till ungefär 2015. Under 1980- och 1990-talen hade vi stigande börser och fallande råvarupriser.

Rogers tror så mycket på råvaror att han har startat ett eget råvaruindex samt en råvarufond som följer detta index. Efter en initial nedgång på 11 procent är uppgången sedan starten den 1 augusti 1998 nu runt 230 procent. "Hur kan jag vara säker på att råvaror kommer att stiga de närmaste 12 till 15 åren?" skriver Rogers i *Hot Commodities*. "Det kan jag inte. Ordet 'säker' finns inte i min vokabulär. Det är bara religiösa fanatiker och andra tokskal-lar som tror att de har alla svaren."

Jim Rogers är i dag 63 år och mer aktiv än någonsin. För ett par år sedan gav han till slut efter och fick en liten dotter med sin nya fru. Dottern har ett kinesiskt namn (Lele, som betyder lycklig) och de har en kinesisk barnflicka som börjat lära henne mandarin. Hennes största investering är i pappas råvarufond.



Lästips

- *Hot Commodities*, av Jim Rogers
- *Adventure Capitalist*, av Jim Rogers
- *Investment Biker*, av Jim Rogers
- *Money Masters of Our Time*, av John Train
- *Market Wizards*, av Jack Schwager.

Webbadress:
www.jimrogers.com